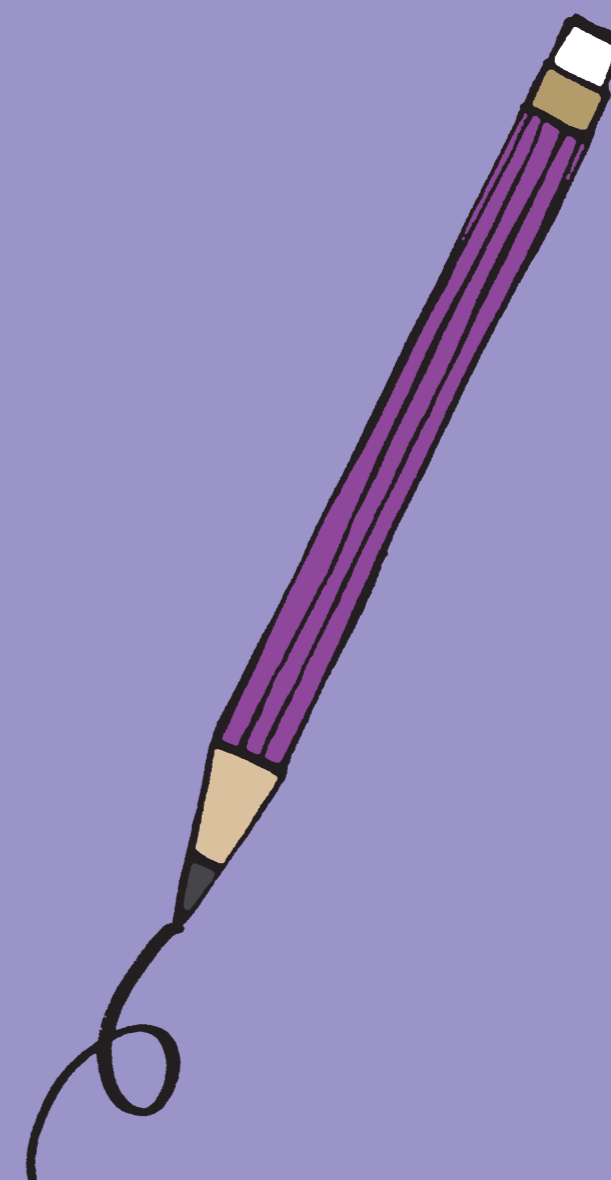

Cùng bắt đầu học tiếng mẹ đẻ!

Kính gửi Quý phụ huynh người nước ngoài đang băn khoăn
về vấn đề ngôn ngữ của con em mình

はじめよう！母語学習

子どもたちの言葉で悩んでいる外国人保護者の皆さんへ

Tiếng mẹ đẻ là ngôn ngữ đầu tiên của trẻ em.

Tiếng mẹ đẻ là ngôn ngữ ghi nhớ đầu tiên, có thể cảm nhận một cách hoàn toàn.

Về tiếng mẹ đẻ, khi trẻ em bắt đầu học tiếng Nhật tại trường học thì tiếng mẹ đẻ lúc này sẽ trở thành ngôn ngữ được thừa hưởng từ cha mẹ (hay còn gọi là ngôn ngữ kế thừa).

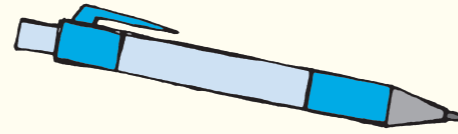
Trong bài này người ta gọi ngôn ngữ gốc của trẻ em ở nước ngoài, bao gồm cả [ngôn ngữ kế thừa] là tiếng mẹ đẻ.

Sức mạnh của trẻ có được từ tiếng mẹ đẻ

Việc dạy tiếng mẹ đẻ cho trẻ em gốc nước ngoài là vô cùng quan trọng.

Vì sẽ thúc đẩy năng lực học tập cũng như năng lực tiếng Nhật của trẻ em.

Ngoài ra còn mang lại sự tự tin và hình thành kỹ năng sống trong xã hội cho bản thân đứa trẻ.

母語とは、子どもたちのルーツの言葉です。

母語とは一番初めに覚え、しっかりと一体感を持てる言葉です。そうした母語に対して、学校で、日本語を始めると、母語は「親の言葉」（継承語）へと変わっていきます。

ここでは「継承語」を含め外国につながる子どもたちのルーツの言葉を「母語」と呼びます。

母語が引き出す子どもたちのチカラ。

外国につながる子どもたちの母語を育てることはとても大切なことです。

子どもたちの勉強の力、日本語の力を伸ばします。

また、本人に自信を与え、社会で生きる力が身につきます。

5 lý do được cho rằng nên biết nói tiếng mẹ đẻ thì tốt hơn.

1

Có ích trong việc học tiếng Nhật và việc học tập tại trường

Vì người ta cho rằng nếu thông thạo tiếng mẹ đẻ thì cũng có thể học tiếng Nhật và theo kịp chương trình học tại trường. Đặc biệt, nếu trước khi vào học tiểu học mà trẻ em đã biết rành tiếng mẹ đẻ thì việc nắm bắt nội dung chương trình học trên lớp tại trường học Nhật Bản cũng trở nên dễ dàng hơn (tham khảo mục 1)

2

Giao tiếp giữa cha mẹ và con cái trở nên phong phú.

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ và con cái thường xuyên trao đổi, trò chuyện với nhau về nhiều vấn đề như việc định hướng tương lai.

Ngôn ngữ chung mà cha mẹ và con cái dùng để truyền đạt tâm trạng và suy nghĩ cho nhau là một phương tiện giao tiếp không thể thiếu đối với trẻ em.

3

Trẻ em trở nên thấy tự tin về bản thân mình hơn.

Bằng cách học tiếng mẹ đẻ, trẻ em có thể tiếp xúc với văn hóa cũng như tôn giáo gắn liền với nguồn gốc của mình. Nhờ đó, trẻ em thấu hiểu được tâm trạng của cha mẹ, cảm thấy tự hào về nguồn cội của mình.

4

Mở rộng quan hệ giao lưu giữa những người nói cùng một thứ tiếng mẹ đẻ.

Có thể gắn kết với những người họ hàng đang sinh sống tại đất nước là cội nguồn của mình và giao lưu với những người nói cùng ngôn ngữ với mình trên thế giới.

Tương lai có thể sẽ trở thành một người có sự kết hợp của 2 ngôn ngữ, 2 nền văn hóa.

5

Tăng khả năng lựa chọn khi suy nghĩ về hướng đi trong tương lai

Có thể phát huy năng lực của mình không chỉ ở Nhật, mà còn ở những nơi có giao thương buôn bán hoặc giao lưu hợp tác v.v... với đất nước là cội nguồn của mình.

Tương lai có nhiều triển vọng, có thể cống hiến vào việc xây dựng một xã hội thịnh vượng.

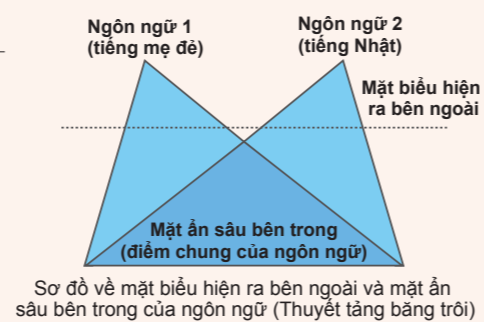

Tuy nhiên, nếu không cố gắng học thì ngay cả tiếng mẹ đẻ hiện đang có thể nói cũng có thể quên!

Mục 1: Nếu học tiếng mẹ đẻ thì việc học cũng sẽ tốt hơn!

“Với việc học tiếng mẹ đẻ, khả năng về ngôn ngữ sẽ được củng cố – đây là giải thích của nhà nghiên cứu Cummins người Canada – một quốc gia có số lượng lớn dân nhập cư. Đầu tiên, ngôn ngữ gồm có hai phần: phần có thể nhìn thấy bằng biểu hiện như hình vẽ minh họa và phần không thể nhìn thấy nằm ở tận trong tâm hồn. Khái niệm nguồn gốc của tư duy học tập là điểm chung giữa hai loại ngôn ngữ. Vì vậy, bằng cách trau dồi tiếng mẹ đẻ mà năng lực tiếng Nhật cũng tăng lên. (Giả thiết về sự phụ thuộc lẫn nhau giữa các loại ngôn ngữ)

Ví dụ, nếu như hiểu nghĩa của từ “Sự quang hợp” trong tiếng mẹ đẻ nghĩa là gì thì cũng có thể hiểu được khái niệm này bằng tiếng Nhật.

しかし、学ぶ努力をしなければ、今話せている母語さえも消えていくのです!

コラム1 母語を学ぶと勉強もできるようになる!

「母語を学ぶことで学習言語の力がしっかりする。」—このことを説明したのは移民大国のカナダの研究者カミンズです。まず言語には図のように表で見える部分と、心の奥があり、心の奥の学習思考の元となる概念は2つの言語で共有されています。だから、母語を豊かにすることで日本語能力が高まると説明されています(言語相互依存仮説)。

例えば、「光合成」などの単語を母語で理解できると、日本語での概念把握もできるようになります。

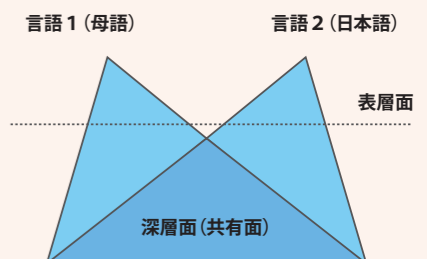

図: 言語の表層面と深層面(冰山説)

5 phương pháp dạy tiếng mẹ đẻ tại nhà

1 Đọc sách bằng tiếng mẹ đẻ cho trẻ em nghe

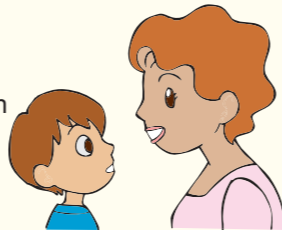
Việc đọc truyện tranh bằng tiếng mẹ đẻ cho trẻ em nghe khi trẻ còn nhỏ thì rất hiệu quả. Nên dành 10 phút mỗi ngày để đọc sách cho trẻ nghe và tranh thủ thời gian dạy trẻ tiếng mẹ đẻ.

2 Những điều có thể làm trong cuộc sống hàng ngày

Dù trẻ đáp lại bằng tiếng Nhật nhưng bạn hãy nắm bắt nhiều cơ hội để nói chuyện bằng tiếng mẹ đẻ với trẻ.

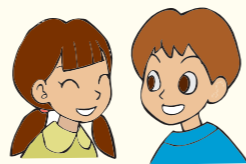
Bạn nghĩ thế nào khi thử đặt xung quanh trẻ những trang phục văn hóa, dụng cụ nấu ăn, tranh ảnh về các món ăn hay lịch có đăng các sự kiện tôn giáo, v.v... liên quan đến văn hóa và bối cảnh của tiếng mẹ đẻ? Việc sử dụng những đồ vật, tranh ảnh này cũng giúp cho cuộc trò chuyện linh động hơn.

3 Kết bạn với những người nói cùng tiếng mẹ đẻ

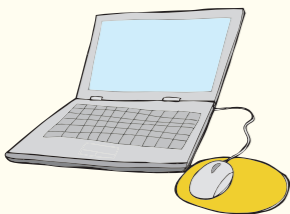
Bạn nghĩ thế nào về việc làm quen với các bậc phụ huynh tại lớp học tiếng Nhật, nhà thờ hay nơi làm việc rồi sau đó cho trẻ đi chơi với những người bạn nói cùng tiếng mẹ đẻ với mình?

Việc làm quen với những người cùng chung ngôn ngữ, chung cách suy nghĩ sẽ góp phần phát triển khả năng ngôn ngữ cũng như hình thành nhân cách cho trẻ.

4 Sử dụng mạng internet hoặc đĩa DVD

Cho trẻ xem các chương trình hay video dành cho trẻ em bằng tiếng mẹ đẻ thông qua Youtube hay đĩa DVD cũng là một cách để trẻ học tiếng mẹ đẻ.

5 Cho con tham gia lớp học tiếng mẹ đẻ

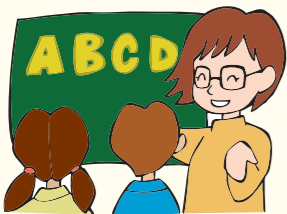
Nếu trong khu vực mình ở có lớp học tiếng mẹ đẻ thì hãy cho trẻ tham gia.

Bạn nghĩ sao về việc kêu gọi các bậc phụ huynh khác để cùng nhau tổ chức lớp học tiếng mẹ đẻ?

Nếu trẻ tham gia lớp học tiếng mẹ đẻ thì cha mẹ có thể giúp con mình làm bài tập của lớp học tiếng mẹ đẻ.

Như vậy, việc học tập tại lớp học tiếng mẹ đẻ sẽ trở thành đề tài nói chuyện trong gia đình.

Thật tuyệt vời khi việc học tiếng mẹ đẻ của trẻ trở thành mối quan tâm của cả gia đình.

Mục 2: Mối quan hệ giữa việc học tiếng mẹ đẻ và thời kỳ sang Nhật

Khi trẻ học tiếng mẹ đẻ thì cần phải quan tâm đến giai đoạn phát triển ngôn ngữ của trẻ. Hãy tham khảo tình hình học tiếng mẹ đẻ theo thời kỳ trẻ sang Nhật.

Sang Nhật từ lúc khoảng 0-8 tuổi: Trẻ có thể nhanh chóng tiếp thu vốn từ vựng tiếng Nhật dùng trong cuộc sống hàng ngày nhưng để có thể thành thạo tiếng Nhật trong học tập thì cần nhiều thời gian. Nếu như không làm gì thì trẻ sẽ mau chóng quên mất tiếng mẹ đẻ. Ngược lại, nếu như duy trì tiếng mẹ đẻ thì có khả năng trẻ cũng sẽ phát triển cả về năng lực tiếng Nhật.

Sang Nhật từ lúc khoảng 9-13 tuổi: Việc học tiếng Nhật dùng trong giao tiếp hàng ngày mất khá nhiều thời gian nhưng nếu biết tiếng mẹ đẻ thì trẻ có thể hiểu được một số khái niệm trừu tượng được định nghĩa bằng tiếng mẹ đẻ, từ đó nâng cao khả năng học tập bằng tiếng Nhật.

Sang Nhật trên 14 tuổi: Không khó để có thể duy trì và phát triển tiếng mẹ đẻ đã được học ở nước mẹ đẻ. Mất nhiều thời gian để có thể thành thạo tiếng Nhật.

Thế hệ thứ 2, thứ 3: Nếu ông bà, cha mẹ thường xuyên nói chuyện bằng tiếng mẹ đẻ thì trẻ sẽ có khả năng nghe hiểu tiếng mẹ đẻ. Nếu như cố gắng học như một ngôn ngữ thứ 2 thì trẻ cũng có thể dễ dàng thành thạo tiếng mẹ đẻ.

家庭で母語を育てる5つの工夫

1 母語で書かれた本の読み聞かせ

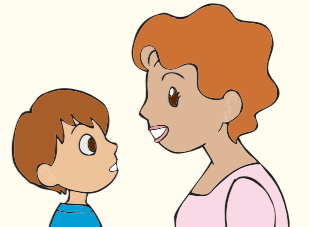
幼いころからの母語の絵本の読み聞かせはとても有効です。1日10分でいいのでお子さんに読み聞かせ、母語を育てる時間を持てるといいですね。

2 毎日の生活の中でできること

たとえ日本語で返事が返ってきても、いろいろな機会をとらえてお子さんに母語で話しかけてみてください。

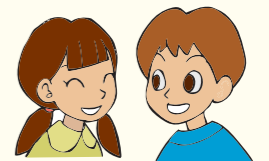
母語の背景となる文化につながる衣装、料理道具、食べ物の写真、宗教行事などを掲載したカレンダーなど身の回りに置いてみてはどうでしょう。物や写真を使っても会話は弾みます。

3 同じ母語を語る仲間を作る

日本語教室や教会・職場など親同士のつながりで、同じ言葉をしゃべる友達と遊ばせてはどうでしょう？

同じ言葉と意思を持つ仲間を持つことは、言葉を学ぶためにも本人の成長のためにも良いことです。

4 インターネットやDVDの動画を活用

YouTubeやDVDなど、母語がつかわれている子ども向けの動画・番組を子どもたちに見せることでも母語は身に付きます。

5 母語教室を活用する

地域に母語教室があれば、ぜひお子さんを参加させてください。もしなかったら仲間呼びかけ、母語教室を始めてみてはどうでしょう？

母語教室にお子さんが参加したら、母語教室で出された宿題を親が見てあげることができます。

これによって母語教室で勉強したことが家族の話題になるのです。お子さんの母語学習を家族の関心事にできたらいいですね。

コラム2 渡日の時期と母語の習得との関係

母語を学習するには言語の発達段階も考慮する必要があります。参考までに渡日した時期による母語の状況を見てみましょう。

0~8歳ころ渡日 日本語の生活言語の習得は早い学習言語を獲得するには時間がかかる。何もしなければ母語を失うのも早い。逆に母語をはぐむことで日本語の学習言語の伸びも期待できる。

9歳~13歳ころ渡日 日本語の生活言語の習得にやや時間がかかるが、母語を育成すれば、母語力の助けを借りて抽象概念を理解することができ、それによって日本語による学習の理解も深まる

14歳以上で渡日 自国で習得した母語を維持し伸ばさせるのはむつかしくない。日本語の習得に時間がかかる。

2~3世 両親や祖父母が母語を話しているのをよく聞いていれば、聞く力がついており、努力して学習することで第二言語として習得しやすいことが多い。

Phương pháp dạy tiếng mẹ đẻ kết hợp với nhà trường

1

Truyền tải tầm quan trọng của tiếng mẹ đẻ – văn hóa của nước mẹ đẻ

Hãy chia sẻ với nhà trường rằng tiếng mẹ đẻ là điều vô cùng quan trọng đối với trẻ nhà bạn. Ngoài ra, hãy bày tỏ mong muốn được nhà trường tạo môi trường để trẻ có thể tự tin nói tiếng mẹ đẻ và văn hóa của nước mẹ đẻ. Cũng có trường học để biển hiệu của phòng giáo viên, nhà vệ sinh, phòng thể dục bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau, trong các sự kiện của nhà trường như Ngày hội thể thao thì cũng cho phát thanh bằng ngôn ngữ mẹ đẻ. Bên cạnh đó, cũng có trường học giới thiệu món ăn của nước mẹ đẻ thông qua thực đơn cơm trưa tại trường.

2

Tích cực kết nối với nhà trường

Đừng ngại về rào cản ngôn ngữ mà hãy tích cực tham gia các sự kiện được nhà trường tổ chức. Hãy nói với giáo viên rằng: “Xin đừng ngại giao tiếp với cha mẹ”. Giáo viên cũng mong muốn con của bạn có một cuộc sống học đường vui vẻ. Đối với giáo viên thông qua việc trò chuyện trao đổi thông tin với cha mẹ cũng là cách có được những gợi ý chỉ đạo quan trọng.

3

Sử dụng các tổ chức tình nguyện hay tổ chức hỗ trợ trẻ em gốc nước ngoài có trong khu vực mình sinh sống

Trong khu vực bạn sinh sống sẽ có Hiệp hội giao lưu quốc tế và các tổ chức tình nguyện. Trong đó sẽ có các tổ chức hỗ trợ nhiều lĩnh vực như hỗ trợ học tập, hỗ trợ học tiếng Nhật, hỗ trợ học tiếng mẹ đẻ, hoạt động tạo địa điểm sinh hoạt, v.v... Nhà trường và gia đình nên kết nối với những tổ chức này nhận sự hỗ trợ khi cần. Sau đó hãy tạo môi trường học tập tốt hơn cho những trẻ em gốc nước ngoài.

Mục 3 : Kính gửi giáo viên trong trường học

Thông qua sự giao lưu với bạn trong lớp mà khả năng giao tiếp tiếng Nhật của trẻ tăng lên. Tuy nhiên, nếu tư duy ngôn ngữ cần thiết cho việc học bị mất đi hoặc không đạt được thì trẻ sẽ không theo kịp chương trình học trên lớp. Vì thế mà định hướng tương lai bị thu hẹp. Cho dù trẻ đang ở giai đoạn phát triển nào thì cũng cần sự chỉ dẫn để trẻ có thể nhận thức và tư duy. Nếu tư duy của trẻ chưa phát triển đúng với độ tuổi thì cần phải giáo dục để trẻ phát triển tư duy đúng với thời điểm hiện tại. Việc giáo dục theo quá trình phát triển tư duy của trẻ cần phải nâng cao ý thức về “đã hiểu”, “có thể”, “muốn biết nhiều hơn” và tạo động lực học tập tiếp cho trẻ.

Lớp học dễ hiểu đối với trẻ em gốc nước ngoài là lớp học dễ hiểu đối với cả trẻ em người Nhật.

学校と一緒に母語を育てるための工夫

1

母語・母文化が大切だと伝える

あなたの子どもにとって母語がとても大切だということを、学校にもわかってもらいましょう。また、学校でも母語やルーツの国の文化を自信をもって話せる環境をつくってもらいましょう。職員室、トイレ、体育館などの表示を多言語化したり、運動会などの学校行事で子どもたちによる母語アナウンスを実施したりしている学校もあります。さらに、給食メニューで母国料理を紹介している学校もあります。

2

積極的に学校にかかわる

言葉が通じないからといって恥ずかしがらず、学校行事に積極的に参加しましょう。「親とのコミュニケーションをためらわないで。」と、先生に伝えましょう。先生もあなたの子どもに楽しい学校生活を送ってもらいたいと望んでいます。先生にとっても、親との情報交換から重要な指導のヒントが得られることがあるのです。

3

あなたが住む地域にある、外国につながる子どもたちを支援する団体やボランティア団体の活用

あなたが暮らしている地域には国際交流協会やボランティア団体があります。その中には学習支援、日本語学習支援、母語学習支援、居場所づくり活動など、様々な支援をしている団体があります。学校や家庭でも、こうした団体とネットワークを作っておき、時には協力を仰ぎましょう。そして外国につながる子どもたちにとってよりよい学習環境づくりを実現していきましょう。

コラム3 学校の先生方へ

生活言語としての日本語は学級での交流の中で身に付きます。しかし、学習に必要な思考言語は放っておけば失われ、あるいは獲得されないまま学習の遅れにつながっていきます。それは将来の進路選択の幅を狭めます。どの発達段階にあっても意識して思考する場面を取り入れた指導が必要です。年齢に相応する思考が確立されていなければ、今現在の思考の発達レベルに戻って教科指導することも必要です。児童生徒の思考の発達段階に沿った教科指導は「わかった」「できる」「もっと知りたい」という意識を高め、次の学習への動機づけになります。

外国につながる子どもたちに分りやすい授業は日本の子どもたちにも分りやすい授業です。

🗂️ Các trang web hữu ích

Bạn muốn đọc truyện tranh bằng tiếng mẹ đẻ cho trẻ nghe nhưng vì đang ở nước ngoài nên rất khó để tìm mua những quyển truyện tranh như vậy. Do đó, chúng tôi xin được giới thiệu đến các mẹ trang web online tổng hợp thông tin liên quan đến trẻ em và truyện tranh bằng tiếng mẹ đẻ dành cho trẻ.

多文化な子どもたちの学び

education-motherlanguage.weebly

Hãy tìm kiếm cụm từ “多文化な子どもたちの学び” hay 「education-motherlanguage.weebly」 Trang web bên phải sẽ hiện ra.

Nếu tiếng mẹ đẻ là tiếng Việt thì hãy click vào đây!

Sau đó ...

Nếu click vào đây thì trang web liên kết sẽ hiện ra.

Tài liệu học tập dành cho các em gốc Việt Nam (Bản tiếng Việt) của Trung tâm giáo dục đa ngôn ngữ và đa văn hóa, ĐH Ngoại ngữ Tokyo

<http://www.tufs.ac.jp/common/mlmc/kyouzai/vietnam/viet/index.html>

Truyện cổ tích “Tám Cám”, tài liệu tự học tiếng Việt dành cho người Nhật, ĐH Osaka

<http://el.minoh.osaka-u.ac.jp/flc/vie/lesson01/01.html>

🗂️ お役立ちサイト

子どもたちに母語で絵本を読んであげたいと思っても、外国で子育てをしていると、なかなか入手が難しいですね。そんなお母さんたちのために、インターネットで子育てのための情報や母語絵本などを集めたページを紹介します。

多文化な子どもたちの学び

education-motherlanguage.weebly

「多文化な子どもたちの学び」
または
「education-motherlanguage.weebly」
で検索してみてください。
右のページが現れます。

母語が ベトナム語 ならここをクリック！
すると・・・

そこでここをクリックするとリンクページが表示されます。

東京外国語大学 多言語 多文化教育研究センター
「ベトナム出身児童のための教材」

<http://www.tufs.ac.jp/common/mlmc/kyouzai/vietnam/viet/index.html>

大阪大学 ベトナム語独習コンテンツ 「Tám Cám」

<http://el.minoh.osaka-u.ac.jp/flc/vie/index.html>

Tài liệu tham khảo

- Cummins, J. and Swain, M. (1986) *Vấn đề song ngữ trong giáo dục*, NY: Longman.
- Tờ hướng dẫn được soạn thảo của Phòng nghiên cứu Niikura Khoa Giáo dục Đại học Chiba “Kính gửi giáo viên có học sinh là trẻ em gốc nước ngoài”.

参考文献

- Cummins, J. and Swain, M. (1986) *Bilingualism in Education*, NY: Longman.
- 千葉大学教育学研究科新倉研究室作成リーフレット
「外国につながる児童生徒を受け持つ先生方へ」 (2014年4月)

Thiết kế – Chế tác:	World Kids Community 3-3-8 Kaiun-cho, Nagata-ku, Kobe 653-0052 Nằm trong Takatori Community Center
TEL/FAX:	TEL: 078-736-3012 FAX: 078-736-2211
E-mail:	kids@tcc117.jp
URL:	http://tcc117.jp/kids/
Chịu trách nhiệm phát hành:	Shizuyo Yoshitomi
Ngày phát hành:	25/1/2018
Viết và biên tập:	Tomoko Ochiai, Yoko Matsuda, Keitaro Murakami, Noriko Yamamoto and Shizuyo Yoshitomi
Trình bày:	Itsuki Hiraoka
Tài trợ:	Quỹ công ích Kobe Machizukuri Rokko Island Fund Group

企画・制作	ワールドキッズコミュニティ 〒653-0052 神戸市長田区海運町3-3-8 たかとりコミュニティセンター内
TEL/FAX	TEL: 078-736-3012 FAX: 078-736-2211
E-mail	kids@tcc117.jp
URL	http://tcc117.jp/kids/
発行人	吉富 志津代
発行日	2018年1月25日
執筆・編集	落合 知子、松田 陽子、村上 桂太郎、山本 則子、吉富 志津代
イラスト	平岡 いつき
助成・公益信託	神戸まちづくり六甲アイランド基金